

Innst. 325 L

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Prop. 101 L (2016–2017)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i barnehageloven (rett til barnehage- plass for barn født i november m.m.)

Til Stortinget

Sammendrag

Proposisjonens hovedinnhold

Kunnskapsdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven). I proposisjonen foreslår departementet at barn født i november skal få rett til barnehageplass fra den måneden barnet fyller ett år.

Proposisjonen inneholder også forslag om å gi departementet hjemmel til å gi ny forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon. I tillegg foreslår departementet enkelte retts tekniske og språklige endringer i barnehageloven kapittel V Personalet. Departementet foreslår videre å oppdatere bestemmelsen om statlig tilsyn slik at Fylkesmannen får hjemmel til å føre tilsyn med kommunepliktene i barnehageloven kapittel V A Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Arild Grande, Lasse Juliussen, Hege Haukeland Liadal og Sonja Mandt, fra Høyre, lederen Svein Harberg, Kårstein Eidem Løvaas og Mette Tønder, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen og Ib Thomsen, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen

Bekkevold, merker seg at Kunnskapsdepartementets Prop. 101 L (2016–2017) foreslår at barn født i november også skal få rett til barnehageplass fra den måneden barnet fyller ett år. Derne st ønsker departementet hjemmel til å gi ny forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon. For det tredje foreslår departementet å oppdatere bestemmelsen om statlig tilsyn slik at Fylkesmannen får hjemmel til å føre tilsyn med kommunepliktene i barnehageloven. I tillegg kommer mindre retts tekniske og språklige endringer i forskriftene om barnehagepersonale og bemanning.

Komiteen vil understreke viktigheten av at departementet følger opp målsettingen om å fastsette bemanningsnorm i lovs form, da bemanningsnorm også er av stor betydning for barnehagenes kvalitet og personalets mulighet til å yte omsorg for og følge opp det enkelte barnet. Komiteen merker seg at samtlige høringsinstanser som har uttalt seg, er positive til både å gi departementet hjemmel til å fastsette en forskrift hvor reglene om pedagogisk bemanning i barnehagene samles, og en oppdatering av § 9 som igjen gir Fylkesmannen hjemmel til å føre tilsyn med kommunepliktene i kapittel V A.

Flertallet av høringsinstansene støtter også forslaget om at barn født i november skal få rett til barnehageplass fra den måneden barnet fyller ett år, men komiteen registrerer følgende innvendinger: Flere av instansene mener det bør innføres regler om løpende barnehageopptak, flere av instansene har merknader til de økonomiske og administrative konsekvensene, flere av instansene etterlyser regler som hindrer private barnehager i å ta inn barn uten rett til plass fremfor barn med rett til plass, og flere instanser peker på utfordringene som vil oppstå dersom barnehagene må ta imot flere barn under ett år i høsthalvåret.

Komiteen merker seg departementets respons på disse innspillene: Når det gjelder løpende barnehageopptak, skal det gjøres en vurdering i 2019 av hvordan endringene i retten til barnehageplass har fungert, og behovet for eventuelle utvidelser. Angående økonomiske og administrative konsekvenser, spesielt med henblikk på frafall av foreldrebetaling i perioden fra august til november for de plassene som holdes av for barn født i november, mener departementet at kommunene er indirekte finansiert også for tapet av foreldrebetaling i disse månedene, og at siden de private barnehagenes tilskudd beregnes på grunnlag av utgiftene til de kommunale barnehagene, vil det også på sikt bli tatt høyde for eventuell høyere tetthet av ansatte også i de private barnehagene i disse månedene. Komiteen vil understreke at disse forholdene må evalueres tilstrekkelig i den tidligere omtalte vurderingen som skal gjøres i 2019.

Når det gjelder private barnehagers mulighet til egne opptakskriterier, påpeker departementet at høringsnotatet ikke omhandler dette spørsmålet, men bemerker likevel at denne friheten sikrer fleksibiliteten i opptaket og muligheten for videre drift av bedriftsbarnehager og foreldredrevne barnehager. Komiteen mener evalueringen som skal gjøres i 2019, bør vurdere om opptakskriteriene til kommunale og private barnehager skal samordnes i større grad.

Komiteen er tilfreds med at departementet ikke ønsker å gi kommunen mulighet til «tvungen oppstart».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti etterlyser at departementet i større grad forholder seg aktivt til høringsinstansenes tilbakemelding vedrørende manglende kapasitet til å ta imot barn under ett år på en forsvarlig måte. Disse medlemmer merker seg at departementet uttaler:

«Foreldrene og barnehagen må selv avgjøre når det er hensiktsmessig og forsvarlig at barnet begynner i barnehagen.»

Disse medlemmer viser til høringsuttalelsene fra Utdanningsforbundet og Læringsmiljøsenderet som omtaler utfordringer i forhold til det fysiske miljøet i barnehagen, som ikke er godt nok tilrettelagt for spedbarn, og bekymring for at foreldre til ni måneder gamle babyer vil oppleve økt press på å gå tilbake i arbeid, og potensielle negative konsekvenser for spedbarna.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at det tas hensyn til barnas beste i utarbeidelsen av dette forslaget, spesielt når det er snakk om spedbarn under ett år. Å henvise til at foreldrene og barnehagene selv må avgjøre når det er forsvarlig at spedbarn begynner i barnehagen, tar heller ikke høy-

de for at foreldre kan føle seg presset til å ta imot ledig plass tidligere enn de ønsker.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, deler synspunkt med departementet, slik det også tilkjennegis i foreliggende proposisjon, om at barnets beste skal fremholdes som viktigste hensyn ved endringer i barnehageloven. Flertallet anser det som helt naturlig at foreldrene selv får avgjøre når det er forsvarlig at deres barn begynner i barnehagen, og mener det er til barnets beste at både foreldrene og barnehagen har anledning til å vurdere denne forsvarligheten for spedbarn som ikke er fylt ett år.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet merker seg at flere av høringsinstansene har gitt uttrykk for at alle barn bør ha rett til barnehageplass fra den måneden de fyller ett år. Disse medlemmer viser videre til Private barnehagers landsforbunds bemerkning i deres høringsuttalelse om at regjeringens forslag til endring i barnehageloven § 12 a forsterker et kunstig og urimelig skille mellom dem som etter forslaget får rett til barnehageplass fra den måneden de fyller ett år, og dem som ikke får det.

Disse medlemmer ønsker gradvis å utvide retten til barnehageplass slik at alle barn får tilbud fra den måneden de fyller ett år, og mener en slik utvidelse bør skje raskere enn hva regjeringen foreslår.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets forslag i Innst. 14 S (2016–2017) som lød:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring i barnehageloven § 12 a, slik at barn som fyller ett år senest innen utgangen av desember det året det søkes om barnehageplass, etter søknad har rett til å få plass i barnehagen fra fylte ett år i samsvar med denne loven med forskrifter.»

Disse medlemmer viser videre til at Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2017 foreslo å øke bevilgningen til barnehageplasser med 200 mill. kroner, noe som ville ha muliggjort innføringen av en slik rett og dermed økt tempoet i utvidelsen av retten til barnehageplass.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring i barnehageloven § 12 a, slik at barn som fyller ett år senest innen utgangen av desember det året det søkes om barnehageplass, etter søknad har rett til å få plass i barnehagen fra fylte ett år i samsvar med denne loven med forskrifter.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at re-

gjeringen i to omganger har utvidet retten til barnehageplass for barn den måneden de fyller ett år, og vil minne om at Arbeiderpartiet den gang de selv satt i regjering, ikke mestret å gi de utvidelsene av denne rettigheten de selv nå foreslår. Flertallet er tilfreds med at regjeringen igjen utvider retten til barnehageplass til nye grupper barn.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen Stoltenberg II i 2009 innførte en lovfestet rett til barnehage, og videre til at det i perioden 2005–2012 ble etablert om lag 67 000 nye barnehageplasser i Norge. Disse medlemmer ser det som helt naturlig at det barnehageløftet regjeringen Stoltenberg II gjennomførte, har blitt fulgt opp med en gradvis utvidelse av rettigheten i tråd med Stortingets vedtak, og viser til at Arbeiderpartiet foreslår en raskere utvidelse av retten. Disse medlemmer viser videre til at Arbeiderpartiet årlig har foreslått økte bevilgninger for å etablere flere barnehageplasser i tråd med økt behov og utvidede rettigheter.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti er svært tilfreds med at forslaget gir flere ettåringer rett til barnehageplass, men mener at det må være mulig uten at en utilsiktet konsekvens blir at flere spedbarn begynner i barnehagen.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring i barnehageloven § 12 a, slik at barn som fyller ett år senest innen utgangen av desember det året det søkes om barnehageplass, etter søknad har rett til å få plass i barnehagen fra fylte ett år i samsvar med denne loven med forskrifter.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i barnehageloven (rett til barnehageplass for barn født i november m.m.)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd skal lyde:

Fylkesmannen fører tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter som barnehagemyndighet etter § 8, kapittel IV, V og V A. Reglene i kommuneloven kapittel 10 A gjelder for tilsynsvirk-somheten.

§ 12 a andre ledd skal lyde:

Barn som fyller ett år i september, *oktober eller november* det året det søkes om barnehageplass, har etter søknad rett til å få plass i barnehage *innen utgangen* av den måneden barnet fyller ett år i samsvar med denne loven med forskrifter.

§ 17 tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan *gi* dispensasjon fra utdanningskravet etter andre ledd. Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

§ 17 fjerde ledd skal lyde:

Departementet *kan gi forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon og forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra utlandet.*

§ 18 skal lyde:

§ 18 *Barnehagens øvrige personale*

Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.

Pedagogiske ledere må ha utdanning som barnehagelærer. Likeverdig med barnehagelærerutdanning er annen treårig pedagogisk utdanning på høgs-kolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk.

Kommunen kan gi dispensasjon fra utdanningskravet i andre ledd første punktum. Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

Departementet kan gi forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon, forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra utlandet og forskrift om unntak fra utdanningskravet for personale som arbeider i barnehagen på nattid.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 23. mai 2017

Svein Harberg

leder

Geir Jørgen Bekkevold

ordfører